

Dr. sc. Viktor Palić
Nada Petričević, dipl. iur.

UDK 340.142(497.15)
Pregledni članak

PRIZNAVANJE ODLUKE SUDA BOSNE I HERCEGOVINE O OTVARANJU STEČAJNOG POSTUPKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

SAŽETAK

U okviru međunarodnog stečaja posebno mjesto zauzima prijedlog za priznanje strane odluke o otvaranju stečajnog postupka. Neprijeporno je da u tom smislu mora postojati odluka stranog suda ili drugoga nadležnog tijela o otvaranju stečajnog postupka nad dužnikom. U konkretnom slučaju razmatra se prijedlog koji je podnio stečajni upravitelj dužnika u Republici Bosni i Hercegovini hrvatskom stečajnom sudu uz tvrdnju da postoji poznata imovina dužnika u Republici Hrvatskoj. Predlagatelj je priložio i drugu dokumentaciju, smatrajući da udovoljava i ostalim potrebitim uvjetima. Pozvao se i na Aneks Dejtonskog ugovora. Nadležni sud u Republici Hrvatskoj prethodno je razmatrao formalne zakonske uvjete. Izneseni su razlozi odbacivanja prijedloga budući da su postojali nedostaci koji u postupku nisu otklonjeni. Kako je riječ o pravomoćnoj odluci hrvatskoga stečajnog suda, zauzeto stajalište može poslužiti i u formiranju sudske prakse.

KLJUČNE RIJEČI

prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, odluka stranog suda o otvaranju stečajnog postupka, međunarodni stečaj, međunarodna nadležnost hrvatskog suda, stečajni dužnik, Aneks G međunarodnog ugovora.

1. Uvod

Trgovački sud Republike Hrvatske ima isključivu međunarodnu nadležnost u provođenju stečajnog postupka nad dužnikom koji sjedište poslovnog djelovanja ima na području Republike Hrvatske.¹ Riječ je o prihvaćanju domicilne nadležnosti koja za kriterij kod dužnika ima njegove poslovne aktivnosti.² Ona svoje utemeljenje ima u sjedištu gdje se odvija, pa je riječ o predmnijevanju mjesta u kojem dužnik vrši svoju djelatnost. Ako strano trgovačko društvo ima registrirano sjedište izvan teritorija Republike Hrvatske po pravu svoje zemlje, ono je valjano osnovano i u smislu odredaba mjerodavnih propisa Republike Hrvatske.³

Međunarodna nadležnost hrvatskoga stečajnog suda podrazumijeva i cjelokupnu imovinu dužnika, bez obzira na to da li se ona nalazi na teritoriju Republike Hrvatske ili u inozemstvu.⁴ U spomenutom pravilu ogleda se načelo univerzalnosti stečaja.⁵

Pritom se mora imati u vidu da se pod cjelokupnim pojamnim oblikom stečajne mase, misli na svu dužnikovu imovinu koja se zatekne u vrijeme otvaranja stečajnog postupka, kao i na onu koja se stekne za vrijeme trajanja stečajnog postupka.⁶

I kod međunarodnog stečaja, nedvojbeno je da stečajna masa služi namirenju troškova stečajnog postupka i tražbina vjerovnika stečajnog dužnika koga se ispituje u stečajnom postupku.

Otuda je neprijeporno da se u tražbine vjerovnika ubrajaju i ine tražbine čije je namirenje osigurano određenim pravima na imovini dužnika.⁷

U svezi s priznanjem strane odluke o otvaranju stečajnog postupka na odgovarajući način primjenjuju se opća pravila hrvatskog prava o priznanju

stranih sudskih odluka.⁸ Razumljivo je da će to uslijediti tek onda kada odredbe Stečajnog zakona ne predviđaju drukčije rješidbe.

2. Opće odredbe o priznanju stranih sudskih odluka

Različiti propisi sadrže pravila o nadležnosti sudova i drugih tijela Republike Hrvatske. To se odnosi na statusne, obiteljske, imovinske i druge materijalnopravne odnose s međunarodnim elementom.⁹

Odluka stranog suda izjednačit će se s odlukom Republike Hrvatske i ima pravni učinak u Republici Hrvatskoj jedino ako je prizna sud Republike Hrvatske.¹⁰

Ipak u primjeni stranog prava države žele uskratiti mogućnost njezina ostvarenja ukoliko bi ono moglo štetiti javnom poretku domicilnog prava. U tom slučaju mora se odgovoriti na upit što se podrazumijeva pod pojamnim oblikom javnog poretka. Iskristaliziralo se stajalište da je to skup propisa kojim se osigurava poštivanje najbitnijih i najvrjednijih načela jedne države.¹¹

Odluka stranog suda može povrijediti javni poredak domicilne države jer bi njezinim priznanjem nastale posljedice koje su prema pravu države priznanja općenito zabranjene.

Događa se i da su dopuštene, ali se u slučaju primjene protive domicilnom javnom poretku. U takvim slučajevima potrebno je ispitati kako izreku tako i obrazloženje odluke stranog suda.¹²

Ovdje treba spomenuti i Rimsku konvenciju o mjerodavnom pravu za ugovore, gdje u odnosu na formalne pretpostavke valjanosti ugovora, vrijedi pravo države koje je povoljnije za ugovor - pravo

1 Stečajni zakon (NN, 44/96., 29/99., 129/00., 123/03. i 82/06), čl. 301. st. 1., dalje SZ.

2 Eraković, A.: Stečajni zakon s komentarom, RriF Zagreb, 1997., str. 181.

3 Zakon o trgovačkim društvima (NN, 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09.), čl. 611. st. 1., dalje ZTD.

4 čl. 301. st. 2., SZ.

5 kao pod 2.

6 čl. 67. st. 1., SZ.

7 čl. 67. st. 2., SZ.

8 čl. 308., SZ. Vidi čl. 86. do 96. Zakona o rješavanju sukoba s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (NN, 53/91.-ZRSZ).

9 Bosanac, N., Palić, V.: Pravni razlozi stečaja trgovačkih društava u Hrvatskoj i nekim tranzicijskim zemljama, Grafika, Osijek, 2004., str. 102.

10 čl. 86. st. 1., ZRSZ.

11 Klasiček, D., Puljko V.: Javni poredak i njegova zaštita, Pravni vjesnik br. 3-4, Osijek, 2000., str. 170. (op.cit.).

12 Grbin, I.: Priznanje i izvršenje odluka stranih sudova, Informator, Zagreb, 1980., str. 23.

prema kojem je ugovor valjan.¹³

Konvencija je značajna i po tome što je sudu dopušteno priznanje učinka prisilnih propisa druge države s kojom činjenično stanje ima blisku vezu, ukoliko se propisi te države trebaju primijeniti bez obzira na mjerodavno pravo za ugovor. U tom slučaju u njihovoj primjeni uzet će se u obzir njihova priroda, svrha i posljedice njihove primjene ili neprimjene.¹⁴

Na bazi ravnopravnosti ugovornih strana suglašavamo se s mogućnošću priznanja učinka prisilnih propisa druge države s kojom činjenično stanje ima blisku vezu. Stoga smo dužni prihvatiti ugradbu načela međunarodnoga privatnog prava i konvencija u naše pozitivne zakonske propise. To nam nameće dinamika razvojnih gospodarskih i globalizacijskih procesa, „kad je svaki međunarodni oblik suradnje poželjan i moguć“.¹⁵

3. Prijedlog za priznanje strane odluke

Prijedlog za priznanje strane odluke o otvaranju stečajnog postupka podnosi se Trgovačkom sudu na čijem području se nalazi poslovna jedinica dužnika u Republici Hrvatskoj, a ako ona ne postoji, Trgovačkom sudu na čijem se području nalazi neka imovina dužnika.¹⁶ Ukoliko bi se imovina dužnika u nas sastojala u tražbini uzima se da se tražbina dužnika nalazi u mjestu u kojem dužnici stečajnog dužnika imaju svoje sjedište ili prebivalište.¹⁷

Stečajni sudac nadležnoga Trgovačkog suda odlučuje o priznanju strane odluke o otvaranju stečajnog postupka u Republici Hrvatskoj. Kao podloga za donošenje odluke domicilnog suda služi strana odluka o otvaranju stečajnog postupka.¹⁸

Da bi se strana odluka o otvaranju stečajnog postupka priznala u Republici Hrvatskoj, moraju

13 Klasiček, D.: Rimska konvencija o mjerodavnom pravu za ugovore, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 48., 1998., str. 636. Vrijedno je naglasiti da je ova konvencija za potpisivanje bila otvorena u Rimu 19. lipnja 1980., a stupila na snagu 19. travnja 1991. g.

14 kao pod 13., str. 632.

15 kao pod 9., str. 105.

16 čl. 309. st. 1., SZ.

17 čl. 309. st. 3., SZ.

18 čl. 309. st. 4., SZ.

biti ispunjene određene pretpostavke.

U našem stečajnom pravu one se ogledaju u sljedećem:

1. *da je odluka donesena od strane suda, odnosno tijela koje je međunarodno nadležno prema hrvatskom pravu*
2. *da je ona ovršna sukladno pravu države u kojoj je donesena i*
3. *da njezino priznanje ne bi bilo u protivnosti s javnim poretkom Republike Hrvatske.*¹⁹

Naš domicilni sud prijedlog za priznanje strane odluke odbit će zbog prigovora dužnika ili nekog od sudionika u postupku ako utvrdi da akt kojim je postupak pokrenut nije bio dostavljen sukladno zakonu države u kojoj je odluka donesena ili ako su u takvom postupku povrijeđena njegova temeljna prava na obranu.²⁰

Priznanje strane sudske odluke uslijedit će i ako ona nije pravomoćna.²¹

Odlučujući o priznanju strane odluke sud se ograničava na ispitivanje ispunjenih pretpostavaka iz čl. 311. st. 1. i 2. Stečajnog zakona.

Od tijela čija se odluka priznaje i sudionika u postupku sud može tražiti i potrebna objašnjenja.²²

Ako se osoba u svome podnesku protiv priznanju sud je može saslušati.²³

Osobitu pozornost stečajni će sudac obratiti na potrebu žurnog rješavanja priznanja.

4. Prilozi uz prijedlog

Priznanje strane odluke o otvaranju stečajnog postupka ne može uslijediti samo na temelju prijedloga za priznanje takve odluke. Uz njega moraju uslijediti i prilozi.

Obveza prilaganja koja se odnosi na stranoga stečajnog upravitelja ili vjerovnika stečajnog dužnika odnosi se na:

19 čl. 311. st. 1., SZ.

20 čl. 311. st. 2., SZ.

21 čl. 311. st. 3., SZ.

22 čl. 314. st. 1., SZ.

23 čl. 314. st. 2., SZ.

- » izvornik ili ovjerovljeni prijepis odluke te ovjerovljeni prijevod na hrvatski jezik
- » potvrdu nadležnog stranog tijela o njezinoj ovršnosti
- » popis poznate imovine dužnika u Republici Hrvatskoj te popis njegovih vjerovnika s odgovarajućim dokazima.²⁴

Valjanost ovjere prijepisa vezuje se za propise zemlje u kojoj je odluka donesena. Podudarnost (slaganje) prijepisa s izvornikom potvrđuje javni bilježnik. Pritom javni bilježnik mora razumjeti jezik na kojem je isprava napisana. Ako je javni bilježnik i zakleti sudski tumač i ako ga je na to ovlastilo Ministarstvo pravosuđa, ovlašten je i za sastavljanje isprava na stranom jeziku kao i za ovjeru prijepiva.²⁵

Ukoliko se uz prijedlog ne podnesu gore označeni prilozi ili ukoliko u primjerenom roku nedostaci ne budu otklonjeni, sud će prijedlog odbaciti.²⁶

U parničnom, ovršnim ili nekom drugom postupku, sud može rješavati o priznanju strane odluke u tom postupku. Takav će slučaj biti ako o priznanju nije doneseno rješenje o postupku priznanja i ako bez prethodnog rješenja pitanja priznanja nije moguće riješiti glavnu stvar. S danom donošenja odluke u kojem je odlučeno o priznanju kao i prethodnom pitanju nastaju i pravni učinci priznanja. Međutim ostvareno priznanje ima učinak samo u tom postupku.²⁷

5. Opis konkretnog slučaja

Stečajni upravitelj stečajnog dužnika „A.A. – A.“ d.d. iz S., R BiH podnio je Trgovačkom sudu u Osijeku prijedlog za priznanje odluke Općinskog suda u S. U njemu je naveo da je nad dužnikom u R BiH otvoren stečajni postupak koji traje od 2004. godine. Naveo je da dužnik u mjestu Ž. u Republici Hrvatskoj ima poslovni prostor površine 68 m² po kupoprodajnom ugovoru iz 1970. godine. U dokaz svojih tvrdnji priložio je kopiju kupoprodajnog

²⁴ čl. 310. st. 2., SZ.

²⁵ kao pod 2., str.186.

²⁶ čl. 310. st. 3., SZ. Usp. Stečajni zakon komentar i sudska praksa, Jelena Čuveljak, Zgombić&Parneri, Zagreb, 2009. st. 974.

²⁷ čl. 317. st. 1. i 2., SZ.

ugovora i rješenje o otvaranju stečajnog postupka nad dužnikom.

Nakon zaprimanja prijedloga Trgovački je sud u Osijeku zatražio i dostavu daljnjih priloga pa je stečajni upravitelj stranog društva priložio ovjerovljeni prijepis izvotka iz zemljišnih knjiga i primjerak Aneksa G objavljenog u NN RH br. 2/04 odjela Međunarodni ugovori ističući da je Hrvatski sabor 3. 3. 2004. godine donio zakon o potvrđivanju ugovora o pitanjima sukcesije, koji je odlukom predsjednika Republike i proglašen 8. ožujka 2004. godine.²⁸

Pritom se pozvao na čl. 2. Aneksa G koji govori o privatnoj imovini i stečenim pravima.²⁹

Međutim iz zemljišnoknjižnog izvotka za nekretnine

- » poslovni prostor u Ž. na teritoriju Republike Hrvatske utvrđeno je da se ne vodi na imenu predlagatelja, što znači da dužnik iz R BiH na području Republike Hrvatske nema dio imovine u svom vlasništvu.

Nadalje, utvrđeno je da su se u R. Hrvatskoj vodili postupci u kojima je sudjelovalo strano društvo. Naime iz rješenja Općinskog suda u Ž. u ovršnom postupku 3. srpnja 2002. godine proizlazi da je utvrđena dospjela tražbina ovrhovoditelja M. K. prema ovršeniku „A. A. – A.“ u iznosu od 390.223,21 kn, te da je ovrhovoditelju poslovni prostor u Ž. dosuđen za kupovninu od 108.000,00 kn, uz prijebaj tražbina. Predmetna odluka postala je pravomoćna 24. 3. 2003. godine. Ovršenik³⁰ je podnio prijedlog za po-

²⁸ Odluka o proglašenju Zakona temelji se na odredbi čl. 88. Ustava Republike Hrvatske.

²⁹ Sadržaj članka 2. Aneksa G glasi: (1) (a) Prava na pokretnu i nepokretnu imovinu koja se nalazi u nekoj državi sljednici na koju su građani ili druge pravne osobe SFRJ imali pravo na dan 31. prosinca 1990. priznat će se, te će biti zaštićena i vraćena od te države u skladu s utvrđenim standardima i normama međunarodnog prava bez obzira na nacionalnost, državljanstvo, mjesto boravka ili prebivalište tih osoba. To uključuje osobe koje su nakon 31. prosinca 1990. godine stekle državljanstvo ili mjesto boravka ili prebivalište u nekoj drugoj državi, a ne u državi sljednici. Osobe koje ne mogu ostvarivati ova prava imaju pravo na naknadu u skladu s normama građanskog i međunarodnog prava. (b) Bilo kakav navodni prijenos prava na pokretnu i nepokretnu imovinu učinjen nakon 31. prosinca 1990. i zaključen pod prisilom ili protivno pododjeljku (a) ovog članka, bit će ništavan. (2) svi ugovori sklopljeni od strane građana ili drugih pravnih osoba SFRJ do 31. prosinca 1990., uključujući one sklopljene s javnim poduzećima, poštovat će se bez diskriminacije. Države članice omogućit će izvršavanje obveza na temelju takvih ugovora tamo gdje je izvršenje takvih ugovora bilo spriječeno raspadom SFRJ.

³⁰ strano društvo, nap. autora

navljanje postupka koji je rješenjem Općinskog suda u Ž. 3. listopada 2007. godine odbačen, a rješenjem Županijskog suda u V. od 3. prosinca 2007. godine, žalba ovršenika je odbijena i rješenje prvostupanjskog suda u cijelosti je potvrđeno.

U smislu već zauzete prakse suda³¹ Trgovački sud u Osijeku da je predmet postupka priznanje Općinskog suda u S., R BiH od 3. studenog 2004. godine, o otvaranju stečajnog postupka nad dužnikom „A. A. - A.“ d.d. S. u Republici Hrvatskoj, sud je i odlučivao o takvom prijedlogu.

Za vrijeme prethodnog ispitivanja je li predlagatelj uz prijedlog dostavio svu potrebnu dokumentaciju, Trgovački sud u Osijeku utvrdio je da nisu dostavljeni: potvrda suda o ovršnosti odluke čije se priznanje traži, popis pokretnina za koje predlagatelj tvrdi da su ostale, a niti popis vjerovnika u Republici Hrvatskoj.

Izričitost odredbe o obvezi dostavljanja točno određenih isprava i dokaza uz prijedlog³², obvezuje predlagatelja da sve isprave i dokaze dostavi uz prijedlog.

Stoga je Trgovački sud u Osijeku rješenjem od 31. kolovoza 2010. godine odbacio prijedlog predlagatelja zbog priznanja strane odluke o otvaranju stečajnog postupka, temeljem čl. 310. st. 2. Stečajnog zakona iz formalnih razloga nepodnošenja dokumentacije koju je bio dužan priložiti.

Neprijeporno je i da predlagatelj nije dokazao vlasništvo na nekretnini koju u prijedlogu navodi kao dio svoje imovine, budući da je nekretnina pravomoćno dosuđena ovrhovoditelju u postupku u kojem je sudjelovao i predlagatelj.

S druge strane predlagatelj neosnovano smatra da se njegova prava na pokretnu i nepokretnu imovinu trebaju priznati u sudskom postupku pred Trgovačkim sudom u Osijeku pozivom na odredbe Aneksa G Dejtonskog sporazuma jer iz njega proizlazi da se takva prava ostvaruju od strane države i u postupku koji ne provodi sud, kakvo motrište je Vrhovni sud RH već iznio u svojim odlukama.

Budući da je navedeno rješenje Trgovačkog suda u Osijeku postalo pravomoćno, ima osnova da uđe u stajalište sudske prakse.

6. Zaključak

Autori rada željeli su na praktičnome primjeru prijedloga za priznanje odluke suda iz Bosne i Hercegovine o otvaranju stečajnog postupka prikazati svu složenost njegova ispitivanja s priložima do postupka i rješavanja takvog slučaja.

Pritom je trebalo utvrditi je li strano tijelo koje je donijelo odluku o otvaranju stečajnog postupka bilo mjerodavno za donošenje takve odluke, je li stečajni upravitelj dužnika nad kojim je u inozemstvu otvoren stečajni postupak dostavio sve propisane priloge i je li to sve bilo dovoljno za priznanje strane sudske odluke o otvaranju stečajnog postupka.

Kod toga se moralo odgovoriti na upit je li domicilni trgovački sud u Republici Hrvatskoj dužan u sudskom postupku primjenjivati odredbe Aneksa G Dejtonskog sporazuma ili to rješava drugo državno tijelo.

Istaknuto je da domicilni sud u Republici Hrvatskoj mora prethodno razmotriti postojanje formalnih zakonskih uvjeta za priznanje strane sudske odluke o otvaranju stečajnog postupka.

U predmetnoj stvari predlagatelj nije dostavio svu potrebnu dokumentaciju pa su postojali svi zakonski razlozi za odbacivanje podnijetog prijedloga. Opravdanost zauzetog stajališta ogleda se i u činjenici da na području Republike Hrvatske nije bilo imovine na imenu strane tvrtke. Ona je u redovitom postupku kod domicilnog suda u kojem je sudjelovao i predlagatelj pravomoćno pripala osobi koja ima prebivalište u Republici Hrvatskoj.

Nadalje je prezentirano da iz međunarodnog sporazuma ne proizlazi da se prava na pokretnu i nepokretnu imovinu predlagatelja trebaju priznati u sudskom postupku.

Za takve se slučajeve pripadna prava ostvaruju u nekom drugom postupku od strane države, bez angažmana suda.

31 Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske Zagreb br. PŽ-2949/09 od 1. rujna 2009.

32 čl. 311. st. 1. SZ-a.

LITERATURA:

1. Bosanac, N., Palić, V.: *Pravni razlozi stečaja trgovačkih društava u Hrvatskoj i nekim tranzicijskim zemljama*, Grafika, Osijek, 2004.
2. Eraković, A.: *Stečajni zakon s komentarom*, RriF Zagreb, 1997.
3. Grbin, I.: *Priznanje i izvršenje odluka stranih sudova*, Informator, Zagreb, 1980.
4. Klasiček, D.: *Rimska konvencija o mjerodavnom pravu za ugovore*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 48., 1998.
5. Klasiček, D., Puljko V.: *Javni poredak i njegova zaštita*, Pravni vjesnik br. 3-4, Osijek, 2000.
6. *Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske Zagreb br. PŽ-2949/09 od 1.rujna 2009.*
7. *Stečajni zakon (NN, 44/96., 29/99., 129/00., 123/03. i 82/06)*
8. *Ustav Republike Hrvatske*
9. *Zakon o rješavanju sukoba s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (NN, 53/91.-ZRSZ)*
10. *Zakon o trgovačkim društvima (NN, 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09.)*

Nada Petričević, LL.M.
Viktor Palić, Ph.D.

RECOGNIZING THE RULING OF A COURT IN BOSNIA AND HERZEGOVINA ON INITIATING BANKRUPTCY PROCEEDINGS IN THE REPUBLIC OF CROATIA

SUMMARY

In the area of international bankruptcies, the proposal to recognize a foreign ruling on the opening of bankruptcy proceedings has a special place. It is doubtless that there has to be a ruling by a foreign court or another competent authority on the opening of bankruptcy proceedings over a bankruptcy debtor. The concrete case under consideration involves the proposal by the official receiver of a debtor in Bosnia and Herzegovina to the Croatian bankruptcy court, which includes claims that the debtor has known property in the Republic of Croatia. The proposer submitted some other documents, in the belief that all the requirements have been met. Furthermore, the receiver invoked the Annex to the Dayton peace Agreement. The competent court in Croatia first considered the formal legal requirements. The reasons for dismissal were explained as the established omissions were not remedied during the procedure. Since this is an effective ruling of a Croatian bankruptcy court, the argument can be used as a basis for court practice

KEYWORDS

proposal for opening of bankruptcy proceedings, ruling by a foreign court on bankruptcy proceedings, international bankruptcy, international jurisdiction of a Croatian court, bankruptcy debtor, Annex G of international contract.